

האם כל העסק היה כדאי?

ההתאזן

הצבאי המונומנטלי של רפאל איתן — המצביא הכושל ביותר בתולדות ישראל, פצצה הסרחון שהתחזתה כפצצת-נפץ. אם ייצאו הסורים עתה, הם ייצאו במיסגרת של הסכם, שיבטיח היטב את האינטרסים שלהם בלבנון. מבחינה פוליטית הם יישארו בלבנון. הם יהוו גורם ככל ההכרעות כאותה מדינה. וכל מה שישראל הבטיחה לעצמה במשאומתן המייגע — היא הבטיחה אוטומטית גם לסוריה. אם יהיה לסוכני ישראל מעמד בלבנון, יהיה בה מעמד חוק שבטיים לסוכני סוריה.

פוריה חזקה עתה במרחב הרבה יותר מכפי שהייתה ערב המלחמה — והוא הדין, בעקפיו, גם לברית-המזעזעת.

כאשר נתנו האמריקאים אור ירוק לאריאל שרון לפלוש ללבנון, הם שגו שגיאה גסה. גם מבחינת המטרה השנייה, הושג ההיפך.

ההגררה המאקיאווולית הגאונית של מנחם בגין — נהרגו כימעט 500 צעירים ישראליים. גם אילו רצו בכך, לא יכלו. המחבלים" להרוג 500 ישראלים בגבול הצפוני במשך עשרים השנים הקרובות.

ואילו המטרה האמיתית — חיסול הכוח הלאומי הפלסטיני ויכולתו להפריע לעיכול הגדה והרצועה בישראל — לא הושגה לחלוטין.

אם כל העסק הזה היה כדאי?

המלחמה הארוכה ביותר בתולדות ישראל, מילבד המלחמה לחיים ולמוות של ייסור המדינה. מלחמה יקרה, מאוד. מלחמה שגם לדברי מחולליה לא היתה מלחמה של "אין ברירה". מלחמה שפילגה את העם ואת הנוער, שפצעה את צה"ל עצמו. עכרה שנה. התוצאות קבועות עתה, פחות או יותר. האם זה היה כדאי?

ל גבי המטרה השלישית, המצב בולט עוד יותר.

גם אילו נשאר כשיר אליג'מיל כחיים, לא היה הופך לקווילינג של ישראל. ערב הירצחו בגד בבגין. בלבנון לא קם שילטון מרכזי, והשילטון שישנו אינו סרדיישאלי. הוא סרדיאמריקאי ואנטיישראל. הפסיס המשוגע ששמו לבנון, ובו עשרות הפלגים הדתיים-מדיניים השונים זה את זה, נשאר על כנו. צה"ל נכנס וצה"ל יוצא — אך השיגעון ששמו לבנון יישאר כמו שהיה. החלום הפשטני של שרון ליצור שם "סדר חדש" — רעיון נאיבי עד כדי איוולת — נמוג מזמן.

עם סילוק כוחות אש"ף מביירות היה עליו להתמודד עם בעיות רבות וקשות. הוא הפסיד הרבה, אך גם הרוויח הרבה. הסיכום הכולל רחוק מלהיות שלילי מבחינתו.

אש"ף מהווה כיום כוח פוליטי חזק ויעיל יותר מכפי שהיה לפני שנה.

היו לו הישגים גדולים במאבק על דעת-הקהל העולמית. מליונים, שלא שמעו מעולם על הבעייה הפלסטינית, שהבעייה עניינה אותם כקליפת-השום, חשים עתה מחוייבות עמוקה כלפי קורבנותיה.

מעולם לא היה השם פלסטין רשום על המפה הנפשית והמדינית העולמית באותיות כה גדולות כמו עכשיו.

א ינני מעלה את השאלה המוסרית. כי מבחינה מוסרית אין כלל שאלה.

מבחינה מוסרית, כל מלחמה שאינה מלחמה להגנה על הקיום הלאומי, שאינה מלחמה של "אין ברירה", היא מלחמה בלתי-מוסרית.

איש משהו פאתטי בנוסח הישראלי לבסוף על עם אחר את האהבה, באמצעות פצצות נאסאלם ומיצרר, ממוסים ותותחים.

שני דגלים בהתחלה — שינאה הדדית בסוף

ובלתי-צודקת מהרגע הראשון עד האחרון, מן הקילומטר הראשון, דרך הקילומטר ה-45, ועד לבירות, עליי ובחמדון.

מבחינה זו, אין התוצאות משנות כלל. המלחמה היתה נשאת בלתי-צודקת גם אילו השגנו בה הישגים מופלגים.

אך בישראל של 1983 המילים "מוסר" ו"צדק" הפכו כימעט מילות-אגני, כללות כמו "מאניאק" ו"בדוונה", ואין טעם להתווכח עם עיוור-צבעים על תמונה של המבראנד. מי שרואה במלחמה עסק כמו כל עסק אחר, עם חשבון של רווח והפסד, נערוך לו את המאזן המיסחרי של ההפקה זו בכורסת-הדם. האם זה היה כדאי?

הנסיגה הישראלית הוחשה על-ידי המצב שהשתרש שם בשבועות האחרונים, כאשר גברה מלחמת-הגרילה נגד צה"ל. מצד מיז מי וורה בצה"ל בלבנון? הצגתי השבוע שאלה זו לכמה מראשי אש"ף שפגשתי בהם באירופה, והם השיבו: כולם. כולם יוריים בצה"ל. אנשי הסלאנגות, היורים לפי עצת האמריקאים, כדי להמריץ את ישראל לקבל את הצעת שולין. הישעים, הדרוזים, כמה פלגים פלסטיניים.

אפשר להשיב על כך בדרך הקלה ולשאול: מה תבעה הממשלה כראשית המשאומתן, ומה השיגה?

זהו טכסיס וול, ברמה של המערך, ולא נתפתה לו. בראשית של משאומתן, מציבים כל מיני תנאים, כדי שיהיה על מה להתמקח וממה לסגת. בניגוד למה שאמר אבא אבן, אבן נוטעים עצים גבוהים כדי לרדת מהם.

לבנון כולה קמה על צה"ל. 11 חודשים אחרי שהתקבלו כפרחים ובכרכות, כמשהחריסם, בחלק גדול של לבנון, הם אפופים אווירה סמיכה של שינאה.

ההישג היחידי של בגין בהסכם החדש הוא שהצליח להוציא את חיילי צה"ל מלבנון — שאלה הוא עצמו שלח אותם.

אווירה זו ורקנה מראש מתוכננת את כל ההישגים הפוליטיים שניתן היה להשיגם — גם אלמלא נמנעו הישגים אלה על-ידי עצם המצב הגיאופוליטי-כלכלי של לבנון בעולם הערבי. כיום אין אף פלג אחד בלבנון אוהד את ישראל — בניגוד גמור למצב שהיה קיים ב-5 ביוני 1982.

נשאר חראד. תחת להיות מפקד ראשי במובלעת קטנה יהיה סגן-המפקד בצועה יותר גדולה. מברוק.

מי זוכר כיום את הבטחתו הצוהלת של בגין שיהיה הסכם-שלום עם לבנון "עד סוף 1982"? מי זוכר את הסיסמה שהיתה קיימת במשך 34 שנים: לא חשוב איזו מדינה ערבית תהיה הראשונה שתעשה שלום עם ישראל — לבנון תהיה השנייה?

עתה נראה כי היא תהיה המדינה הערבית ה-21 שתעשה שלום עימנו.

נכון, המשאומתן לא נוהל בירושלים, כפי שדרש בגין. והמשאומתן לא היה ברג של שריחוף ושריבטחון, כפי שדרש בגין. ולא השגנו תחנות-התראה ונוכחות צבאית קבועה בדרום-לבנון. סעד חראד לא הפך הריקטטור הרשמי שם. שלא לדבר על הסכם פוליטי ועל חוזה-שלום.

אך אלה הם דברים מישניים. לא נתעכב עליהם. נדבר על העיקר — לא על מה שנאמר בהצהרות פומביות, אלא על הכוונות האמיתיות של מלחמה זו.

מה רצו אריאל שרון ומנחם בגין להשיג כאשר שלחו ב-6 ביוני 1982 את חיילי ישראל אל תוך ארץ-הארזים? מה רצו להשיג ומה השיגו?

אלה הן השאלות האמיתיות, ועליהן ננסה להשיב בכנות.

מה זה עלה? אין שיעור למחורה של מלחמה זו.

המחיר הישיר הוא איום ונורא: יותר מ-480 הרוגים, אלפי נכים ופצועים.

מה שווה מחיר כזה?

העם הפלסטיני המפחד מאוחד עתה יותר מכפי שהיה מעולם, ומנהיגות אש"ף מושרשת בו כיום עד למעמקים. וחצי מיליון הפלסטינים נשארו בלבנון — למרות כל הוועות. ההתנגדות הפלסטינית והעולמית למדיניות הסיפוח של ממשלת-בגין לא סתתה בעיקבות המלחמה. היא התחזקה.

יו למלחמה זו שלוש מטרות אמיתיות. אריאל שרון ריכר (ועליהן בגלוי ובהרחבה בשיחות פרטיות, זמן רב לפני שהחלה. שבועות זה פירסם אותן תישעה חודשים לפני שנודה הכרור הראשון.

ואלה הן היות: ראשית — חיסול אש"ף ככוח מדיני. המסוגל להפריע למטרות של ממשלת-ישראל. כדברי רמטכ"ל המלחמה. "זהו מלחמה על ארץ-ישראל". או בהגדרת-צופון: "הרס התשתית של אירגון-המחבלים".

שנית — גירוש הסורים מלבנון. הקמת ממשלת-חסות לבנונית שתשרת את ישראל.

הכוונה היתה שמפקד הפלאנגות, כשיר אליג'מיל, ימלא בלבנון כולה את התפקיד שמילא סעד חראד עד אז במובלעת של דרום-לבנון.

לשון אחרת: שלבנון כולה תהיה מובלעת פרוי-ישראלית בעולם הערבי.

מה הושג מכל אלה? מה הושג לפחות חלקית?

ל גבי המטרה הראשונה והעיקרית של מחוללי המלחמה הושג בריוק ההיפך.

גרמו לכך הרבה דברים צפויים ובלתי-צפויים. מצור ביירות, הפצצת הערים, הדיווח של כל-התקשורת העולמית, אך יותר מכל גרמו לכך שני שמות. הרשומים עתה באותיות של דם בלב העולם: צברה ושאתילא.

שום דבר לא שיבש את המטרות של מחוללי-המלחמה כמו מעשה-זוועה זה, שהם עצמם אחראים לו במישרין או בעקיפין". המעשה האחר הזה היה שקול כגד פעולות של אגודות וכיבושים של עשרות קילומטרים. הוא יצר בעולם אווירה, ששוב לא איפשרה לממשלת-בגין לממש הישגים כלשהם.

זה היה לכאורה. בלתי-צפוי. אך למעשה היה צפוי לגמרי שמלחמה בלתי-מוסרית תוליד מעשים בלתי-מוסריים. והמוסר במלחמה — כפי שידעו גדולי המצביאים בכל התקופות — יש לו מישקל מעשי מאוד.

היה בסיס של אש"ף בדרום-לבנון סולק. זוהי עובדה. ואין זה שינוי קטן, לא לגבי אש"ף ולא לגבי ישראל. הבסיס העצמאי היחידי של האירגון הלאומי הפלסטיני — מעין מדינה פלסטינית חילונית — נהרס.

לכאורה הושגה המטרה. אבל רק לכאורה.

סילוק בסיס זה לא היה מטרה בפני עצמה. מבחינה צבאית היה בסיס זה כסך הכל מיטרד. ניתן היה להתגבר על מיטרד זה בנקל בדרכים מדיניות. ולראייה: במשך שנה שלמה שררה בגבול הצפוני שבינת-זשק יעילה, ולא נהרג אף ישראלי אחד. ואילו בשנה אחת של מלחמה — כביכול למען "שלום הגליל", לפי

מלחמה לא שניתה את מצבה הבסיסי של ישראל. וכל הבעיות נשארו על כנו. מבחינה מדינית וכלכלית, צבאית וחברתית, שום דבר יסודי לא השתנה.

ורק בחייה של 500 מישפחות ישראליות חל שינוי שאין לו ערוך ואין לו סיצוי.

הבנים נפלו. בשביל מה? ב ש ב י ל מ ה ?

סורים ייצאו מלבנון. אך לא בצורה שבה רצה אריאל שרון ולהוציאם.

הם לא מוגרו בקרב ולא גורשו בכוח. בכך אשם חוסר-הכישרון